28/01/2025

Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος: Το παγκόσμιο όραμα στην εκκλησιαστική ζωή και δράση

/ Γνώμες

Ενώ όμως το παγκόσμιο όραμα δεσπόζει τόσο έντονα στη διδασκαλία και την λατρεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας, δεν έχει αντίστοιχη στην καθημερινή πνευματικότητά της. Αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς στην αυτοκριτική μας, οφείλουμε να παραδεχθούμε ότι στα άμεσα εκκλησιαστικά ορθόδοξα ενδιαφέροντα κυριαρχούν συνήθως τα εθνικά ζητήματα των επιμέρους αυτοκεφάλων Εκκλησιών και το παγκόσμιο όραμα της διακηρύξεως του Ευαγγελίου παραμένει θαμπό και άτονο. Οι ιστορικοί λόγοι που μας οδήγησαν σ' αυτό υπήρξαν ασφαλώς σημαντικοί, αλλά δεν θα αναφερθούμε τώρα σε αυτούς. Η σημερινή πάντως πραγματικότητα μας επιβάλλει να επανεκτιμήσουμε αυτό που ήδη μας αποκαλύπτει η ορθόδοξη θεολογία που αποτελεί σταθερό πλαίσιο της

ορθόδοξης λατρείας.

1. Διεθνοποίηση – Νέα παγκόσμια προβληματική. Η παλαιότερη γενιά έζησε τόσο τον «θερμό πόλεμο» (1940-45), όσο και τον «ψυχρό πόλεμο» με τον ανταγωνισμό των δύο υπερδυνάμεων. Με την κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού έληξε και ο δεύτερος και δημιουργήθηκαν στην ανθρωπότητα μεγάλες προσδοκίες για μια νέα περίοδο ειρήνης στον κόσμο. Αλλά δυστυχώς, αντί της «Νέας Τάξεως» που περιμέναμε, βρισκόμαστε μπροστά σε μία «Νέα Αταξία» με σωρεία νέων προβλημάτων να κυριαρχούν στην ανθρωπότητα και πολλές φορές να δημιουργούν χάος. Με νέες εστίες πολέμου σε διάφορες περιοχές του πλανήτη μας, με μετακινήσεις μεγάλων πληθυσμών, με νέες εξαπλώσεις των πυρηνικών όπλων, με νεοπαγή καθεστώτα που χρειάζονται καθοδήγηση και συμπαράσταση στη διαδικασία του εκδημοκρατισμού τους. Παράλληλα το χάσμα «Βορρά-Νότου» μεταξύ πλουσίων και φτωχών εντείνεται, ενώ η τρομοκρατία, η εξάπλωση χρήσεως ναρκωτικών, η καταστροφή του περιβάλλοντος συνιστούν νέες απειλές για την ανθρωπότητα. Το βασικό όμως χαρακτηριστικό της εποχής μας είναι ότι τα προβλήματα αυτά έχουν γίνει πανανθρώπινα.

2. Συνεχώς και ποικιλοτρόπως επισημαίνεται σήμερα ότι προσχωρούμε προς μια παγκόσμια κοινότητα. Η επιστήμη, η τεχνική, τα μέσα ενημερώσεως, η τέχνη, το εμπόριο, η οικονομία κινούνται στις ημέρες μας σε παγκόσμια πλαίσια και διαμορφώνουν ένα νέο, οικονομικό πολιτισμό. Καθοριστικό επίσης ρόλο παίζουν στη διεθνή σκηνή οι 2.000 πολυεθνικές και τα διεθνή δίκτυα ενημερώσεως. Οι αλληλεπιδράσεις εθνικών παραδόσεων και τοπικών πολιτισμών, που δεν έλειψαν βέβαια στο παρελθόν σήμερα είναι πιο έντονες. Νέα προβλήματα έχουν αναφανεί, που από την πρώτη στιγμή έχουν οικουμενικές διαστάσεις, όπως το οικολογικό ζήτημα με τις πολλές, άμεσης κρισιμότητος, πλευρές του, τα θέματα που τίθενται από την αναπτυσσόμενη βιοηθική και την ευγονική. Οι συνθήκες που διαμορφώνονται από την εισβολή των ποικίλων προϊόντων και εφαρμογών των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του διαδικτύου στην κοινωνική και ιδιωτική μας ζωή, τείνουν να αλλοιώσουν όχι μόνο τις ανθρώπινες σχέσεις, αλλά και αυτήν την φύση της ανθρώπινης ζωής.

Συγχρόνως και τα παλαιότερα προβλήματα, όπως η κοινωνική εκμετάλλευση, η κοινωνική αδικία, η εγκληματικότητα, παίρνουν νέες μορφές και διαστάσεις σε πολυεθνικά και διαπολιτιστικά επίπεδα. Η παγκοσμιοποίηση αυτή των προβλημάτων απαιτεί νέα προσέγγιση τους από τις εθνικές ηγεσίες, όσο και από την «κοινή γνώμη», που κατά κανόνα δεν έχουν συνειδητοποιήσει το πολυδιάστατο μέγεθός τους και παραμένουν απορροφημένοι από τα «δικά τους» εσωτερικά προβλήματα στην αντιμετώπισή τους απαιτούν πλέον ολική προσέγγιση.

Αποτελούν νέες προσκλήσεις για τη θεολογία και την εκκλησιαστική συνείδηση και δράση. Συνιστούν τον νέο, παγκόσμιο, πολύμορφο πολιτισμό, μέσα στον οποίο καλούμεθα να κηρύξουμε το χριστιανικό μήνυμα, πολιτισμό τον οποίο το Ευαγγέλιο πρέπει να προσανατολίσει και να μεταμορφώσει.

Στις καινούργιες παγκόσμιες συνθήκες, οι πιστοί δεν αιφνιδιαζόμαστε. Ήδη η διδασκαλία και η λατρεία της Εκκλησίας μας έχουν ανοίξει οπτικό πεδίο και την εμβέλεια της καρδιάς της οικουμένης. Οι νέες μάλιστα δυνατότητες, να αντιμετωπίζουμε από κοινού τα παγκόσμια αυτά ζητήματα μαζί με ανθρώπους από άλλους πολιτισμούς, βασισμένους σε άλλες θρησκευτικές πεποιθήσεις, μας δίνει την ευκαιρία μιας νέας μαρτυρίας του Ευαγγελίου, σε νέες συνθήκες, με νέους τρόπους, διεισδύοντας σε περιβάλλοντα και επηρεάζοντας νοοτροπίες που μέχρι τώρα ήταν κλειστές στον Χριστιανισμό. Διότι το Ευαγγέλιο του Ιησού Χριστού δεν αναγγέλλεται μόνο με τους κλασικούς «διδακτικούς», κηρυκτικούς τρόπους, αλλά και ως πρόταση των αρχών του, της λογικής του θείου Λόγου στην αντιμετώπιση των νέων προβλημάτων, με την μεταφορά του περιεχομένου του ως προσωπικού βιώματος από εκείνους που το έχουν ολόψυχα δεχτεί και ζουν εν Χριστώ. Εδώ όμως προβάλλει έντονα η ανάγκη δημιουργίας νέων κωδίκων επικοινωνίας με το παγκόσμιο περιβάλλον και το χρέος κλήρου και λαού να σκεπτόμαστε και να ενεργούμε μέσα από μια προοπτική «καθολική» και εσχατολογική.

2. Προς νέους κώδικες επικοινωνίας. Στη διαδικασία της μεταφοράς του Ευαγγελίου στη σύγχρονη οικουμένη θα πρέπει προσεκτικά να μελετηθεί η σχέση και ο συντονισμός πομπού- δέκτη και ακόμη η σχέση μηνύματος και κώδικα μεταφοράς του και αποδοχής του. Κάθε πολιτισμός έχει τους δικούς του τρόπους και «κώδικες επικοινωνίας», που βασίζονται και καθορίζονται κυρίως από τους δέκτες, τις συνθήκες ζωής, τις δομές σκέψεως, τους νέους προβληματισμούς της κάθε κοινωνίας, στην περίπτωσή μας της νέας διαμορφούμενης παγκόσμιας κοινότητας. Αυτοί οι κώδικες επικοινωνίας δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ανοίγματα ή απειλές, αλλά ως μια νέα γλώσσα μεταφοράς των αιωνίων μηνυμάτων του Ευαγγελίου.
Για την ορθή αντιμετώπιση του θέματος αυτού θα χρειασθεί να συνειδητοποιήσουμε εντονότερα ότι το κέντρο του μηνύματός μας είναι « Ὁ ὢν καί ὁ ἦν καί ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ» (Αποκ. 1, 8). Σε πολλές περιπτώσεις, ο ορθόδοξος προσανατολισμός μας στη μεταφορά του ευαγγελικού μηνύματος στρέφεται στο παρελθόν, στην περιγραφή των θαυμάτων που έχει επιτελέσει ο Θεός χάριν της ανθρωπότητος . Αλλά παράλληλα μ’ αυτή την πλευρά, το Ευαγγέλιο αναφέρεται πάντοτε στο εκάστοτε σήμερα και στα τελικά στα ερχόμενα, στα έσχατα. Χωρίς αυτήν τη σαφή εσχατολογική προοπτική, το κήρυγμα του Ευαγγελίου χάνει τη θέρμη, την απήχηση και την αλήθεια του. Η βασιλεία του

Θεού, που έχει ήδη έλθει, έρχεται και αναμένεται οριστικά να έλθει, παραμένει ο πυρήνας του χριστιανικού μηνύματος.

Για την κατανόηση και προσέγγιση των σύγχρονων αποδεκτών, που θα διαμορφώσουν τον νέο κώδικα επικοινωνίας, βασικός και πρωταρχικός είναι ο ρόλος των συνειδητών λαϊκών μελών της Εκκλησίας, που άμεσα ασχολούνται με τη σύγχρονη επιστημονική, οικονομική και κοινωνική προβληματική. Αποτελεί ιδιαίτερη ευλογία του Θεού ότι στα πιο προωθημένα φυλάκια της σύγχρονης επιστήμης βρίσκονται λαϊκοί με βαθιά και ουσιαστική χριστιανική ζωή. Η εμπειρία, οι σκέψεις, η μέθοδος, οι διαισθήσεις τους, αποτελούν πολύτιμο υλικό για τη διαμόρφωση των νέων κωδίκων επικοινωνία με τον σύγχρονο κόσμο. Το ίδιο ισχύει και για τους ανθρώπους της καλλιτεχνικής ευαισθησίας, της πολιτικής, της δημοσιογραφίας, των μέσων ενημερώσεως. Όλοι αυτοί, άνδρες και γυναίκες, που βρίσκονται στην καρδιά των αναζητήσεων και αρθρώνουν τους νέους προβληματισμούς, είναι πολύτιμοι συνεργοί στη μεταφορά του Ευαγγελίου. Και πρέπει ουσιαστικά να κληθούν να συμμετάσχουν σ’ αυτήν. Η συμβολή τους στη διαμόρφωση νέων κωδίκων επικοινωνίας μέσα στον νέο παγκόσμιο πολιτισμό και στην ορθή χρήση τους ασφαλώς θα είναι αποφασιστική πολύτιμη.

Το Ευαγγέλιο της σωτηρίας, που απευθύνεται στους πάντες και μεταμορφώνει τα πάντα, δεν μπορεί να αναγγέλλεται μόνο από την τάξη των κληρικών. Όλοι οι πιστοί, που με το βάπτισμα και τη Θεία Ευχαριστία μετέχουν στο σταυρό και στην ανάσταση του Χριστού, καλούνται και οφείλουν να μετάσχουν στη μεταφορά αυτή του ευαγγελικού μηνύματος στον σύγχρονο κόσμο. Αυτό που γίνεται στην αγρυπνία του Πάσχα αποτελεί τον βασικό συμβολισμό της διαδόσεως του χριστιανικού μηνύματος. « Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνέσπερου φωτός», πρωτοψάλλει ο αρχιερεύς ή ο πρεσβύτερος. Όλοι όμως στη συνέχεια παίρνουν και δίνουν το αναστάσιμο φως: άνδρες και γυναίκες όλων των ηλικιών, κάθε μορφωτικής ή πνευματικής στάθμης. Τελικά, αυτός ο σύγχρονος κόσμος, που συχνά τον ταλαιπωρεί η τρέλλα και η οσμή του θανάτου, περιμένει να ακούσει και να μάθει πώς η βεβαιότητα της Αναστάσεως μπορεί να διαπεράσει το έρεβος των αγωνιών του και να δώσει νόημα στην ανθρώπινη ύπαρξη, ελπίδα, πλούτο αγάπης και δύναμη ζωής.

Η ιεραποστολική δραστηριότητα είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη νέα προβληματική. Στο παρελθόν, όταν το Ευαγγέλιο εισερχόταν σ’ έναν πολιτισμό και διαμορφωνόταν η τοπική Εκκλησία, η ίδια, στο διάστημα της αναπτύξεώς της, άλλα στοιχεία υιοθετούσε, αλλά τα απέρριπτε και άλλα τα μεταμόρφωνε (1) . Με ανάλογο τρόπο, και στον νέο, διαμορφούμενο πολιτισμό, η Εκκλησία άλλοτε θα πρέπει να κινείται έναντι του κόσμου με διάθεση «κοινωνίας», άλλοτε σε μορφή

αντιθέσεως, άλλοτε προσπαθώντας να δώσει ένα νέο προσανατολισμό.

3. Εναρμόνιση τοπικού και παγκοσμίου χρέους. Τα ανωτέρω γίνονται εύκολα αποδεκτά στον σύγχρονο κόσμο, αλλά κατά κανόνα τα ενδιαφέροντά μας περιορίζονται στον τοπικό, εθνικό χώρο. Εκπληκτική καχεξία παρουσιάζεται όταν καλούμεθα να ζήσουμε με το παγκόσμιο όραμα σε νέα περιβάλλοντα υπερβαίνοντας τα κλασικά σύνορα των εκ παραδόσεως ορθοδόξων χωρών και λαών.
Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν καταβληθεί σοβαρές προσπάθειες και έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος για να συνειδητοποιηθεί η οικουμενική διάσταση και αποστολική ευθύνη της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Ο τίτλος του πρώτου ιεραποστολικού μανιφέστου «Αδιαφορία για την ιεραποστολή σημαίνει άρνηση της Ορθοδοξίας», δεν ηχεί πια περίεργα και αιρετικά. Το χρέος της ανά την οικουμένη ιεραποστολής έχει σήμερα θεολογικά δικαιωθεί. Το γρανιτένιο όμως «αλλά» -η απορρόφηση από τις άμεσες τοπικές, τις «δικές μας» ανάγκες- αναστέλλει την ορθόδοξη οικουμενική ιεραποστολική δράση. Μια από τις πιο επικίνδυνες αναστολές στο άνοιγμα στη σύγχρονη οικουμενική αποστολική ευθύνη των Ορθοδόξων δημιουργεί κάθε φορά η λαϊκή παροιμία: «Όταν διψά η αυλή σου μη ρίχνεις το νερό έξω». Έτσι όλες οι δυνάμεις απορροφώνται από την «αυλή μας»- που κατά κανόνα προσδιορίζεται με εθνικά ή τοπικά κριτήρια. Μόνο λιγοστές σταγόνες- κι αυτές μάλλον λόγω εξατμίσεως- ποτίζουν άλλες «αυλές». Η κοσμική αυτή λογική αποτελεί μια από τις κρυφές αδυναμίες και αμαρτίες της νεότερης Ορθοδοξίας. Δεσπόζει δε σε διάφορα επίπεδα: της ενορίας, της μονής, της επισκοπής, της αυτοκέφαλης τοπικής Εκκλησίας. Σε άλλες ευκαιρίες έχουμε επανειλημμένα προσπαθήσει να αντιμετωπίσουμε αυτό το επιχείρημα, που σαν ανίκητος «ιός» αρρωσταίνει το Σώμα της Εκκλησίας με συνεχείς λοιμώξεις τοπικισμού, οι οποίες οδηγούν ένα μεγάλο μέρος της σε αναπνευστική ανεπάρκεια και αδράνεια (2) .

Η ορθή κατανόηση και βίωση του αποστολικού μας χρέους τόσο στο τοπικό πλαίσιο, όσο και στο οικουμενικό, αποτελούν πρωταρχικό αίτημα της σύγχρονης ορθόδοξης ζωής. Κάθε μορφή πολώσεως μεταξύ των δύο, τοπικότητος και καθολικότητος της Εκκλησίας, πιστεύει ότι οδηγεί σε μια λανθασμένη πνευματικότητα, η οποία τελικά αρνείται το ορθόδοξο φρόνημα. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλοι θα πρέπει να σπεύσουμε σε ιεραποστολικά νέα σύνορα. Αλλά επιβάλλει όλο και περισσότεροι, νέοι και ώριμοι, να παίρνουν τέτοιες αποφάσεις. Κυρίως όμως το ζητούμενο είναι, πώς το παγκόσμιο όραμα του κηρύγματος του Ευαγγελίου θα μας εμπνέει στην επιτέλεση του ιεραποστολικού μας χρέους εκεί όπου μας έχει οδηγήσει το θέλημα του Θεού και πώς να συμμετέχουμε ενεργητικά, με τη σκέψη, την προσευχή, την πρακτική συμβολή μας, στη βίωση και συνειδητοποίηση αυτού

του οικουμενικού οράματος μέσα στις Εκκλησίες μας.
Ακόμη και μέσα στην απόλυτη ησυχία της ασκήσεως στην έρημο, ένας από τους αγίους του αιώνα μας, ο άγιος Σιλουανός, προσευχόταν: «Κύριε, δώσε σ' όλους τους λαούς της γης να γνωρίζουν την αγάπη σου και την γλυκύτητα του Αγίου Πνεύματος για να λησμονήσουν τον πόνο της γης, να εγκαταλείψουν κάθε κακό, να προσκολληθούν με αγάπη σε Σένα για να ζήσουν ειρηνικά, κάνοντας το θέλημά Σου για τη δική Σου δόξα». Και σε άλλη ευκαιρία: «Κύριε, αξίωσέ με να κλαίω για τον εαυτό μου και για ολόκληρο τον κόσμο. Για να σε γνωρίσουν όλοι οι λαοί και να ζήσουν αιώνια μαζί Σου».

Σε κάθε τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία θα χρειασθεί να υπάρξει ένας οργανωμένος τομέας που θα ασχολείται με τη συνεργασία, τη στήριξη και βοήθεια των περισσότερο αδυνάτων Ορθοδόξων Εκκλησιών. Ανάλογα με τα χαρίσματα της κάθε Εκκλησίας, η οποία μπορεί να βοηθήσει την άλλη. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας έχουν εντάξει στις δραστηριότητές τους την εξωτερική ιεραποστολή. Στις Εκκλησίες της Ελλάδος και της Φιλλανδίας αναπτύσσονται τις τελευταίες δεκαετίες σημαντικές πρωτοβουλίες εξωτερικής ιεραποστολής. Το Ορθόδοξο Ιεραποστολικό Κέντρο της Αμερικής, που έχει οργανωθεί με διορθόδοξο χαρακτήρα, αποτελεί ιδιαίτερη ευλογία στην πραγματοποίηση του οράματος και σχεδίου που είχε για πρώτη φορά αναγγελθεί και καλλιεργηθεί στα πλαίσια των νεανικών πρωτοβουλιών «Συνδέσμου» -« Πορευθέντες », στις αρχές τις δεκαετίας του 1960. Κάτι αντίστοιχο θα πρέπει να αποτελέσει βασικό τομέα σε κάθε Ορθόδοξη Εκκλησίας, για τη βοήθεια των Ορθοδόξων Εκκλησιών που βρίσκονται σε μεγαλύτερη ανάγκη.
Εκ πρώτης όψεως αυτή η πρόταση φαίνεται «νεωτεριστική», εντούτοις ανήκει σε μια πολύ παλαιά πατερική εντολή: Κατά τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο, «τόν Ἐκκλησίας προεστῶτα οὐκ ἐκείνης μόνης κήδεσθαι δεῖ τῆς παρά τοῦ Πνεύματος ἐγχειρισθείσης αὐτῷ, ἀλλά καί πάσης τῆς κατά τήν οἰκουμένην κειμένης• καί ταῦτα ἀπό τῶν ἱερῶν ἐμάνθανεν εὐχῶν . Εἰ γάρ τάς εὐχάς ποιεῖσθαι δεῖ, φησίν, ὑπέρ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀπό περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης, πολλῷ μᾶλλον καί τήν πρόνοιαν ὑπέρ ἁπάσης αὐτῆς ἐπιδείκνυσθαι δεῖ, καί ὁμοίως ἁπασῶν κήδεσθαι, καί μεριμνᾶν πάσας» (3).

Ας μου επιτραπεί στο σημείο αυτό και μια σημείωση προσωπική. Η εμπειρία των τελευταίων χρόνων στην Αλβανία που έχει φανερώσει τι εκπλήξεις μας επιφυλάσσει ο Θεός στην προσπάθειά μας να βιώσουμε το παγκόσμιο όραμα της διαδόσεως του Ευαγγελίου. Στη πρώτη φάση της ιεραποστολικής αναζητήσεως και διακονίας, το « ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς » είχε περισσότερο χρωματισθεί από έννοιες γεωγραφικές- τα βάθη της Αφρικής ή της Ασίας. Ποτέ δεν είχα φανταστεί ότι τα «έσχατα της γης» ήταν γεωγραφικά τόσο κοντά: Στην Αλβανία, όπου επί δεκαετίες

βασίλευε η πνοή του ’δη, εκεί όπου είχαν σταυρώσει ξανά τον Χριστό και τον είχαν θάψει, στο δεύτερο ήμισυ του 20 ου αι., διακηρύσσοντας πανηγυρικά με δηλώσεις Συνεδρίων και διατάξεις του Συντάγματος της χώρας ότι ο Θεός είχαν σκοτώσει και τον άνθρωπο, διαστρέφοντας τις ανθρώπινες συνειδήσεις και διαλύοντας τελικά την ανθρώπινη ελευθερία και κοινωνία.
Η Αλβανία, πιστεύω, αποτελεί σήμερα ένα μικρόκοσμο στον ευρύτερο μακρόκοσμο της σύγχρονης οικουμένης, στην οποία οι Ορθόδοξοι καλούνται να στείλουν καλούνται να δώσουν το μήνυμά τους. Η πλειοψηφία του πληθυσμού ανήκει σε εκ παραδόσεως- προ του κομμουνισμού- μουσουλμανικές οικογένειες, κάτι που τον πλησιάζει στις συνθήκες με τις οποίες αντιμετωπίζουν τα παλαιά Ορθόδοξα Πατριαρχεία. Τα ευρύτερα στρώματα του λαού, αλλά και της νέας γενιάς, είναι ακόμη διαποτισμένα από τις θεωρίες του αθεϊσμού, που επί πενήντα περίπου χρόνια δέσποζε στη χώρα, στοιχείο που την κάνει να συγγενεύει με τις άλλες περιοχές που επηρεάσθηκαν από τον υπαρκτό σοσιαλισμό. Με τις σύγχρονες δημοκρατικές και οικονομικές αλλαγές συντελείται μια ταχύτατη εκκοσμίκευση και δημιουργούνται προβληματισμοί και καταστάσεις που αντιμετωπίζουν οι Ορθόδοξες Εκκλησίες που ζουν στον δυτικό πολιτιστικό χώρο. Μόνο που οι οικονομικές συνθήκες είναι τόσο περιορισμένες, ώστε εμφανίζονται φαινόμενα γνωστά κυρίως στον τρίτο κόσμο.

Στην δραστηριότητα που αναπτύσσεται από τις διάφορες θρησκευτικές κοινότητες φαίνεται η αδυναμία της ανά τον κόσμο Ορθοδοξίας να συμπαρασταθεί όπως θα έπρεπε στις τεράστιες ανάγκες μιας Εκκλησίας που είχε πλήρως διαλυθεί και που ανασυγκροτείται από την τέφρα του πενηντάχρονου διωγμού. Ενδεικτικά μόνο περιορίζομαι να αναφέρω ότι τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, που είναι περίπου το 10% του πληθυσμού, λιγότερο από το ήμισυ των Ορθοδόξων, την βοηθούν στην αναδιοργάνωσή της 300 ξένοι ιερείς, μοναχοί και μοναχές και εκατοντάδες λαϊκοί. Τους Προτεστάντες, που δεν φτάνουν ούτε το 1% 450 ξένοι ιεραπόστολοι, τους Μουσουλμάνους χιλιάδες ξένοι, ενώ την Ορθόδοξη Εκκλησία μόνο 6 κληρικοί, τρεις μοναχές, τρεις λαϊκοί και τρεις λαϊκές. Ανέφερα αυτούς τους αριθμούς, διότι αντικατοπτρίζουν συμβολικά πόσο άλλες χριστιανικές κοινότητες σπεύδουν σε μια περιοχή ανάγκης και πόσο μεγάλη εμφανίζεται η αδράνεια πολλών τοπικών Ορθοδόξων Εκκλησιών. Βέβαια, η θεία χάρις, η πάντοτε «τά ἀσθενῆ θεραπεύουσα καί τά ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα», παρέχει με άλλους τρόπους μια εκπληκτική ευλογία στην ανασυγκρότηση εκ των ερειπίων και την ανάπτυξη της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Αλβανία.

Ας συνοψίσουμε: Το παγκόσμιο όραμα είναι το ορθό πλαίσιο για καθετί που κάνουμε ή μεταδίδουμε στο τοπικό, το ενοριακό πεδίο. Δεν υπάρχει αληθινή προσφορά του Ευαγγελίου χωρίς να έχει ως προοπτική το οικουμενικό αυτό όραμα.

Δεν πρόκειται για κάτι που βλέπουμε ως θεατές, αλλά για ένα πεδίο υπάρξεως, σκέψεως, ενέργειας, μέσα στο οποίο ζούμε. Όποιος προσβλέπει δοξολογικά στο μυστήριο της Αγίας Τριάδος, του «παντοδυνάμου Θεού, του Δημιουργού και συντηρητή του παντός» αυτός ενδιαφέρεται για «τα πάντα». Όποιος συσσωματώνεται με τον Χριστό, σκέπτεται και νιώθει όπως Εκείνος. Όποιος δέχεται το ’γιο Πνεύμα, εμπνέεται από την παγκοσμιότητα της ενεργείας Του. Στην αρχή κάθε ορθόδοξης ακολουθίας απευθυνόμαστε στο Πανάγιο Πνεύμα και ζητούμε να έλθει και να σκηνώσει «ἐν ἡμῖν». Αυτό όμως τελικά σημαίνει την ετοιμότητά μας να συντονισθούμε με την δική Του εμβέλεια παρουσιάσεως και δράσεως. Ο πνευματοφόρος άνθρωπος σκέπτεται, νιώθει, ενεργεί με καθολική προοπτική. Ο στοχασμός, η προσευχή του, τα ενδιαφέροντά του, οι προσπάθειές του έχουν πανανθρώπινο ορίζοντα. Το Άγιο Πνεύμα, ως « πνοή βιαία», παρασύρει τα στεγανά του μικρού εαυτού μας και ανοίγει την ψυχή μας στην οικουμένη. Όλοι οι πνευματοφόροι, άνδρες και γυναίκες, με πρώτους τους Αποστόλους, έζησαν με αυτόν τον τρόπο την παρουσία του Πνεύματος στη ζωή τους. Το Άγιο Πνεύμα δεν προσφέρεται για ατομική κτήση ή απόλαυση. Άμεσο επακόλουθο της πνευματικής ζωής είναι η ιεραποστολική μαρτυρία.

Περίληψη του θέματός μας και συνεχή υπενθύμισή του μπορεί να αποτελέσει ο Ψαλμός με τον οποίο αρχίσαμε. «Ὁ Θεός οἰκτειρήσαι ἡμᾶς και εὐλογήσαι ἡμᾶς, ἐπιφάναι τό πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καί ἐλεήσαι ἡμᾶς», ικετεύουμε επίμονα στις καθημερινές δεήσεις μας. Αλλά μια γνήσια ορθόδοξη πνευματική ζωή συντελείται στο ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο, που προσδιορίζει η συνέχεια του Ψαλμού. Ο σκοπός και η προοπτική μας ας παραμένουν « τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῇ τήν ὁδόν σου, ἐν πᾶσι ἔθνεσι τό σωτήριόν σου. Ἐξομολογησάσθωσαν σοι λαοί, ὁ Θεός, ἐξομολογησάσθωσαν σοι λαοί πάντες» (Ψαλ . 66, 3-4). Ας προσθέσουμε κι αυτούς τους στίχους στο τέλος της καθημερινής διηγήσεώς μας. Μέσα στο νέο φως που έχει δώσει σ’ αυτούς τους στίχους το γεγονός της αναστάσεως του Χριστού και τη καθόδου του Αγίου πνεύματος στην Πεντηκοστή, καθώς και η μαρτυρία των αγίων είκοσι αιώνων που έζησαν τον Ευαγγέλιο. «Ἐξομολογησάσθωσαν σοι λαοί, ὁ Θεός, ἐξομολογησάσθωσαν σοι λαοί πάντες».

Αναστασίου, Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας, Ἱεραποστολή στά ἴχνη τοῦ Χριστοῦ, Εκδόσεις Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα, 2007, σελ. 292-302.